

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ  
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ  
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Предметна (циклова) комісія викладачів педагогіки, психології, методик  
дошкільного виховання та фізичної культури



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступниця директора з навчальної роботи  
Олена МІШКУЛИНЕЦЬ

« 20 » серпня 2025 року

**ПРОГРАМА  
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ОК 13 ПЕДАГОГІКА**

Підготовки : фахового молодшого бакалавра  
(назва освітньо-професійного ступеня)

галузь знань : 01 Освіта / Педагогіка  
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Відокремлений структурний підрозділ «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету»

Навчальна програма з дисципліни «Педагогіки» для здобувачів освіти з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 012 Дошкільна освіта

Розробник (укладач) програми:

Наталія КЕРТИС, викладач педагогіки та методик дошкільного виховання, спеціаліст «вищої категорії», викладач-методист», старший викладач

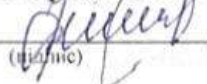
Світлана ЯНЧИШИНА, викладач дошкільної педагогіки, « викладач – методист»;

Тетяна ТЕЛИЧКО, викладач , доктор філософії;

Програму схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № 1 від 25 серпня 2025 року


Голова предметної (циклової) комісії

  
(підпис) (Яна ФЕНЬОВ)  
(ім'я та прізвище)

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження методичною радою ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету»

Протокол № 1 від 25 серпня 2025 року

Голова методичної ради

  
(підпис) (Тетяна ІСАК)  
(ім'я та прізвище)

## 1. ВСТУП

Виховання нових поколінь в дусі загальнолюдських ідеалів і національних традицій починається з дошкільного дитинства - важливого етапу становлення людини, коли формуються уміння мислити, усвідомлено сприймати навколишній світ і самого себе, спілкуватися з іншими людьми. У зв'язку з цим особливого значення набуває проблема підготовки фахівців для галузі дошкільної освіти, здатність до творчої реалізації різноманітних освітніх програм, використання в професійній діяльності інноваційних технологій, готових до взаємодії з вихованцями і формування активної, креативної, компетентної, самодостатньої особистості.

Дошкільна педагогіка є профільюючим курсом спеціальності «Дошкільна освіта», забезпечує основну теоретичну і практичну підготовку до виконання кваліфікаційних обов'язків вихователя закладу дошкільної освіти.

Основні завдання даного курсу: розвиток педагогічного мислення, опанування досягнень виховних та освітніх традицій; формування здатності до педагогічного осмислення явищ виховання, навчання і розвитку дитини та творчого підходу до педагогічної діяльності; підготовка до практичного втілення сучасних педагогічних технологій в умовах реформування освіти, формування потреби у постійному особистісному і професійному самовдосконаленні.

Особливістю викладання даного курсу є те, що всі питання дошкільної педагогіки, які розкривають методологію та теорію виховання і навчання, розглядаються в єдності з основами загальної педагогіки із врахуванням даних наукових досліджень в галузі дошкільної педагогіки та дитячої психології, передового педагогічного досвіду.

Програма розрахована та більш глибоке вивчення джерел народної педагогіки, зарубіжної та вітчизняної теорії і практики дошкільної освіти, завдань, змісту і методів фізичного, розумового, трудового, морального та естетичного виховання. Значну увагу приділено питанням виховання дітей у

грі, у процесі навчання, а також взаємодії ЗДО, сім'ї та школи в роботі з дітьми дошкільного віку.

Зміст програми ґрунтується на сучасних концепціях дошкільної освіти, вимогах Базового компонента дошкільної освіти, діючих програм виховання та навчання в ЗДО. Особливу увагу в програмі надано активним формам проведення практичних занять. Це - конкурси, ділові ігри, екскурсії, диспути, виставки робіт дітей дошкільного віку і студентів, круглий стіл, читацька конференція, збирання матеріалів з народної педагогіки та інші, які можуть не тільки викликати інтерес до предмету а й забезпечити комплексність теоретичних знань і практичних навичок майбутніх вихователів, формування готовності оптимально і творчо використовувати їх у майбутній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо - професійної програми студенти повинні **знати**:

- закономірності перебігу окремих педагогічних явищ та їх взаємозв'язок;
- мати уявлення про предмет і завдання дошкільної педагогіки, виникнення і становлення педагогіки як науки;
- теоретичні закономірності та технології практичної реалізації основних напрямів розвитку дитини: фізичного, соціально-особистісного, пізнавального, мовленнєвого, художньо-естетичного.

**Вміти :**

- активізувати знання дошкільної педагогіки при вивченні інших педагогічних дисциплін;
- реалізувати принцип інтеграції, як провідний у забезпеченні змісту й процесу дошкільної освіти, при доборі форм організації життєдіяльності дітей, їх змістового наповнення, методів, прийомів і засобів освітнього впливу;
- проводити експериментально-дослідницьку роботу на основі психолого – педагогічного спостереження за дітьми;
- проводити консультативну і організаційну роботу з родинами вихованців;
- на основі знань законів функціонування педагогічних явищ оцінювати і приймати відповідні рішення у педагогічній практиці вихователя

дошкільного закладу;

- володіти не тільки технологіями розвитку особистості дитини дошкільного віку, але й певною аналітико – діагностичною культурою, умінням прогнозувати та забезпечувати результативність освітнього процесу;
- практикувати інноваційні підходи до організації життєдіяльності дітей дошкільного віку;
- діагностувати рівень готовності дитини до шкільного навчання;
- впроваджувати особистісно – орієнтовані моделі організації освітнього процесу в ЗДО.

Програма курсу розрахована на 345 години. З них 106 – лекційних, 67 – практичних, 172 – самостійна робота.

Вивчення навчальної дисципліни спрямоване на формування професійних компетентностей майбутніх педагогів, до складу яких входять:

### **Інтегральна компетентність (ІК):**

**ІК1.** Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.

### **Загальні компетентності (ЗК):**

**ЗК2.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

**ЗК3.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

**ЗК4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

**ЗК6.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

**Спеціальні компетентності (СК):**

**СК1.** Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

**СК5.** Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

**СК8.** Здатність до навчання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

**СК9.** Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

**СК11.** Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

**СК13.** Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.

**СК14.** Здатність до саморозвитку та самореалізації з використанням перспективного педагогічного досвіду, освітніх інновацій у професійній діяльності.

**СК15.** Здатність до комунікативної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

**Результати навчання (РН):**

**РН1.** Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини.

**РН2.** Планувати та організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

**РН3.** Встановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей.

**РН4.** Окреслювати завдання, форми взаємодії «родина – заклад дошкільної освіти – початкова школа» та їх реалізації в умовах закладу дошкільної освіти.

**РН5.** Виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій.

**РН6.** Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм.

**РН8.** Визначати концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

**РН9.** Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організовувати їх відповідно до освітніх програм.

**РН12.** Здійснювати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах етики професійного спілкування та оцінювати результативність педагогічної взаємодії.

**РН13.** Знати нормативно-правові документи, законодавчі акти у сфері дошкільної освіти і використовувати їх у практичній діяльності.

**PH15.** Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

**PH17.** Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур.

**PH18.** Організовувати та розділяти предметно-просторове розвивальне середовище на осередки діяльності в групах дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

**PH19.** Аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

**PH20.** Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

Вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» здійснюється у формі лекцій, практичних занять та самостійної роботи. Теоретичні заняття з педагогіки проводяться у формі лекцій з поєднанням різних методів та прийомів навчання. Тематика практичних занять спрямована на поглиблення теоретичних знань здобувачів освіти, опрацювання рекомендованої літератури, педагогічного аналізу та оцінки раніше вивченого матеріалу з окремих питань освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти і використання власного педагогічного досвіду, деяких питань з історії педагогіки. Практичні заняття можуть проводитись у формі розв'язування педагогічних ситуацій, задач, дидактичних та ділових ігор, складання опорних таблиць, схем та узагальнення передового педагогічного досвіду, моделювання і програвання фрагментів уроків, спостереженням форм позакласної роботи з наступним обговоренням.

Вивчення 5 змістового модуля завершується заліком, вивчення всієї дисципліни (8 змістового модуля) — написанням курсової роботи під керівництвом викладачів педагогіки, психології, окремих методик початкової

школи, узагальнюючим повторенням та семестровим екзаменом.

Здобувачі освіти ОПС «фаховий молодший бакалавр» спеціальності 012 Дошкільна освіта складають комплексний атестаційний іспит «Педагогіка з окремими методиками».

## **2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.**

### **II курс III семестр (17 год.)**

#### **Модуль 1. Загальні засади дошкільної педагогіки.**

##### **Змістовий модуль 1. Предмет дошкільної педагогіки.**

Предмет і методи педагогіки. Дошкільна педагогіка як галузь педагогічних знань. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками. Значення дошкільного дитинства . Дитинство як соціально-педагогічне явище. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки. Методи наукового дослідження в галузі дошкільної педагогіки. Роль вихователя у формуванні особистості дитини. Вихователь сучасного закладу дошкільної освіти. Особливості його професії. Значення дошкільного дитинства. Роль вихователя у формування особистості дитини.

##### **Змістовий модуль 2. Розвиток і виховання.**

Виховання і розвиток . Роль дорослого в розвитку дитини. Вікова періодизація дитинства. Вікові й індивідуальні особливості дітей. Обдаровані діти . Діти з проблемами розвитку

##### **Змістовий модуль 3. Становлення і розвиток науки про дошкільне виховання.**

Проблеми дошкільного виховання у педагогічній думці давнього світу. Погляд на проблеми виховання дітей дошкільного віку в епоху середньовіччя. Розвиток ідей дошкільного виховання в епоху Відродження. Педагогіка дошкільного віку епохи Просвітництва. Педагогічні теорії та практика дошкільного виховання XIX ст. Розвиток теорії і практики вітчизняної дошкільної освіти наприкінці XIX— у першій половині XX ст. Розвиток вітчизняної дошкільної педагогіки у другій половині XX ст. Зарубіжні педагогічні концепції дошкільної освіти XX ст. Актуальні проблеми дошкільної педагогіки.

##### **Змістовий модуль 4. Сучасна система дошкільної освіти.**

Мета та завдання виховання. Програми виховання і навчання дітей . Підготовка педагогічних кадрів для системи дошкільної освіти . Дошкільні заклади в системі національної освіти . Типи дошкільних закладів і їх функції.

## **II курс IV семестр (20 год.)**

### **Модуль 2. Розвиток і виховання дітей раннього віку.**

#### **Змістовий модуль 5. Особливості періоду раннього дитинства і його значення.**

Провідна роль сім'ї у виховання дітей раннього віку. Основні педагогічні вимоги до виховання дитини в ранньому віці. Організація перших днів перебування дитини в ЗДО та робота з батьками в цей період. Розвиток і виховання дітей 1 року життя. Особливості психофізичного розвитку дітей 1 року життя. Періодизація розвитку дітей на 1 році життя. Основні лінії розвитку, особливості організації життєдіяльності.

#### **Змістовий модуль 6. Розвиток і виховання дітей 2 року життя.**

Психолого-педагогічна характеристика дітей 2 р. життя та завдання виховання, організація умов життєдіяльності дітей, особливості режиму, основні лінії розвитку дитини. Дидактичні вимоги до навчання дітей раннього віку. Види ігор-занять, організація і методика їх проведення.

#### **Змістовий модуль 7. Розвиток і виховання дітей 3 року життя.**

Психолого-педагогічна характеристика дітей 3 року життя. Явище «кризи 3-х років та педагогічні засоби попередження її негативних наслідків. Завдання і зміст навчально-виховної роботи у 1-й молодшій групі. Організація режимних процесів та розвивального предметного середовища. Методика педагогічного керівництва іграми дітей 3 року життя. Показники компетенції дитини.

## **III курс V семестр (32 год.)**

### **Модуль 3. Зміст і методи виховання дітей дошкільного віку.**

#### **Змістовий модуль 8. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.**

Значення, завдання, умови фізичного виховання дітей дошкільного віку. Засоби фізичного виховання. Виховання культурно-гігієнічних навичок. Обсяг, зміст та методика формування культурно-гігієнічних навичок у дітей різного віку. Валеологічне виховання дітей дошкільного віку. Режим дня дітей. Режим дошкільника в сім'ї. Організація виховної роботи в години ранкового прийому. Організація харчування дітей. Організація прогулянки. Цільові прогулянки.

Організація сну дітей. Організація, зміст, проведення другої половини дня в закладі дошкільної освіти.

#### **Змістовий модуль 9. Розумове виховання дітей дошкільного віку.**

Розумове виховання дітей. Навчання дітей дошкільного віку. Необхідність розумового виховання в дошкільному віці. Завдання розумового виховання.

Система сенсорного виховання дітей д/віку. Зміст і засоби розумового виховання: ознайомлення з навколишньою дійсністю, гра, спілкування з дорослими, продуктивні види діяльності.

#### **Змістовий модуль 10. Дошкільна дидактика.**

Особливості навчання дітей дошкільного віку. Зміст навчання, принципи і типи навчання дітей дошкільного віку. Методи і прийоми організації навчання. Класифікація методів і прийомів навчання. Вибір і поєднання різних методів і прийомів навчання залежно від змісту, навчального матеріалу, вікових та індивідуальних особливостей дітей. Форми організації навчання дітей д/віку. Види занять. Особливості організації і методики занять у різних вікових групах.

### **III курс VI семестр (42 год.)**

#### **Модуль 4. Розвиток особистості дитини дошкільного віку.**

#### **Змістовий модуль 11. Моральне виховання дітей дошкільного віку.**

Виховання моральних якостей особистості. Необхідність морального виховання з раннього віку. Закономірності процесу морального виховання. Моральне виховання в процесі спілкування з дорослими, у грі, у трудовій діяльності, в процесі навчання. Методи морального виховання дітей дошкільного віку. Поєднання різних методів у виховній роботі. Своєрідність, завдання та зміст національно-патріотичного виховання дітей д/віку. Формування системи уявлень і понять про загальнолюдські й національні морально-духовні цінності в дітей д/віку. Завдання, шляхи та засоби виховання гуманних почуттів у дошкільників. Етапи становлення дитячого колективу. Спільна діяльність дітей як чинник розвитку колективних взаємин. Виховання дисциплінованості та культури поведінки. Методи формування культури спілкування дітей з

дорослими та однолітками. Правила культури діяльності. Методи і прийоми її формування у дітей різного віку. Дитячі скарги. Попередження і корекція негативних проявів у поведінці дітей. Природа вередувань і впертості та запобігання порушень вольової сфери дитини. Дитячі страхи, їх причини, шляхи подолання, їх корекція. Виховання чесності та правдивості. Причини дитячої неправдивості та її попередження.

### **Змістовий модуль 12. Трудове виховання дітей дошкільного віку.**

Необхідність трудового виховання дітей дошкільного віку. Своєрідність трудової діяльності дошкільників. С. Русова про характерні риси дитячої праці. Завдання трудового виховання. Види і зміст дитячої праці в різних вікових групах. Основні форми організації дитячої праці. Зміст трудових доручень, методика керівництва ними. Види чергувань і методика керівництва в різних вікових групах. Місце і зміст колективної праці та методика керівництва нею.

### **Змістовий модуль 13. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.**

Поняття естетичного і художнього виховання. Зміст і завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Засоби та методи естетичного виховання дітей дошкільного віку. Свята та розваги-дійові форми естетичного виховання. Види свят та розваг. Вимоги до змісту, організації й оформлення свят. Свята та розваги в сім'ї.

## **IV курс VII семестр (30 год.)**

### **Модуль 5. Ігрова діяльність. Іграшка.**

#### **Змістовий модуль 14. Виховання дітей у грі.**

Гра – провідний вид діяльності дошкільників. Походження гри. Сучасні дослідження гри. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини. Класифікація дитячих ігор. Народні ігри, їх педагогічна цінність. Сюжетно-рольові ігри, їх своєрідність, значення у вихованні дітей. Особливості сюжетно-рольових ігор дітей різного віку. Завдання керівництва сюжетно-рольовими. Прийоми керівництва іграми. Планування керівництва сюжетно-рольовими іграми. Режисерські ігри, їх особливості, прийоми керівництва в різних вікових групах. Пальчикові ігри, їх особливості, види, методика організації. Ігри-

драматизації, їх своєрідність, виховна цінність. Види ігор-драматизацій. Етапи здійснення гри-драматизації, прийоми керівництва. Будівельно-конструктивні ігри, їх своєрідність, виховна цінність. Вимоги до розвитку будівельно-конструктивних ігор.

Ігри з піском, снігом та іншими природними матеріалами. Своєрідність керівництва будівельно-конструктивними іграми дітей різного віку. Дидактичні ігри, їх своєрідність. Види дидактичних ігор. Педагогічне керівництво дидактичними іграми. Комп'ютерні ігри, їх класифікація за жанрами. Принципи систематизації дитячих освітніх комп'ютерних ігор, їх місце в освітньому процесі ЗДО. Гігієнічні правила роботи дітей з використанням комп'ютера.

### **Змістовий модуль 15. Іграшка.**

Іграшка. Історія виникнення і створення іграшками. Освітньо-виховна цінність іграшки. Види іграшок. Українська народна іграшка. Вимоги до іграшки. Підбір іграшок для кожної вікової групи. Обладнання ігрових осередків. Роль сім'ї в організації ігрової діяльності дітей.

## **IV курс VIII семестр (32 год.)**

### **Модуль 6. Взаємодія закладу дошкільної освіти, сім'ї і школи**

#### **Змістовий модуль 16. Співпраця ЗДО з родинами вихованців.**

Роль сім'ї у вихованні дітей. Особливості сімейного виховання дошкільників. Педагогічні умови виховання дітей у сім'ї. народна педагогіка про провідні напрями родинного виховання. Форми і методи співробітництва ЗДО і сім'ї: індивідуальні, колективні, наочно-інформаційні. Сучасні підходи до проблеми співробітництва ЗДО і сім'ї.

#### **Змістовий модуль 17. Планування педагогічного процесу.**

Значення планування виховної роботи в ЗДО. Педагогічні основи планування. Особливості планування різних видів життєдіяльності згідно вимог діючих програм виховання та навчання дітей дошкільного віку. Форми планування: перспективне, календарне планування. Принципи планування. Річний план роботи ЗДО.

### **Змістовий модуль 18. Наступність у роботі ЗДО і школи.**

Поняття наступності в роботі ЗДО і школи. Необхідність наступності в роботі ЗДО і школи. Характеристика змісту та основних компонентів готовності до шкільного навчання. Форми співробітництва ЗДО і школи.

**Змістовий модуль 19. Заклад дошкільної освіти, його організація та керівництво ним.**

Основні функції ЗДО. Гуманізація завдань і принципів роботи з дітьми. Основні документи, що визначають організацію роботи ЗДО. Документація ЗДО.

### 3. Рекомендована література

#### Базова

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Наук. кер. Піроженко Т. О; авт.. кол.: Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г. К.: Видавництво, 2021. 26 с.
2. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / автор. кол.: Богуш А. М., Амацьєва О. П., Байєр О. М. та ін. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2011. 188 с.
3. Каньоса Н. Г., Бабюк Т. Й., Пукас І. Л. Методика виховання та розвитку дітей раннього віку: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2021. 268 с.
4. Лисенко Н. В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкільця: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: Плай, 2001. 208 с.
5. Лисенко Н. В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкільця: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 312 с.
6. Методичні рекомендації до програми розвитку та виховання дитини раннього віку «Зернятко» / автор. кол.: Богінич О. Л., Кононко О. Л., Карпішина В. А. та ін. Київ: Кобза, 2004. 188 с.
7. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч.-метод. посіб. Київ: Академвидав, 2006. 456 с.
8. Поніманська Т. І. Дичківська І. М. Дошкільна педагогіка: практикум: навч.-метод. посіб. Київ: Слово, 2007. 352 с.
9. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. 2-ге вид., доповн. К.: Академвидав, 2015. 464 с.
10. Про дошкільну освіту: Закон України станом на 25 листопада 2017 року / Верховна Рада України. К.: Парламентське видавництво, 2017. 31 с.
11. Програма розвитку та виховання дитини раннього віку «Зернятко» / автор. кол.: Богінич О. Л., Гончаренко А. М., Карпішина В. А. та ін. Київ: Кобза, 2004. 192 с.

12. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л. та ін. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 264 с.

13. Федорова М. А. Максимова О. О., Сорочинська О. А. Дошкільна педагогіка. Ч. 1: навч.-метод. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 80 с.

### **Допоміжна**

#### **Моральне виховання дітей дошкільного віку**

1. Бех І. Патріотизм має бути дієвим. Сучасний підхід до патріотичного виховання. Дошкільне виховання, 2016. №8.

2. Богуш А. Національно-патріотичне виховання в українському дитячому садку. Дошкільне виховання, 2016. №2.

3. Каплуновська О. Моральні бесіди: діяльнісний підхід. Дошкільне виховання, 2015. №8.

4. Ладивір С. Родинні джерела духовності. Дошкільне виховання, 2012. №5.

5. Манилюк Ю. Оптимальна модель педагогічної взаємодії у дитсадку. Дошкільне виховання, 2012. №8.

6. Олійник Л. Виховання без насильства. Дошкільне виховання, 2012. №6.

7. Останко Т., Супрунова Н., Сечина Н. Україна - Моя Батьківщина. Освітній проект для старших дошкільнят. Дошкільне виховання, 2015. №1.

8. Стаєна О. Виховуємо патріотизм засобами народознавства. Палітра педагога, 2015. №4

9. Сухорукова Г. Виховання людяності – проблема сучасності. Педагогіка кордо центризму В.О.Сухомлинського. Дошкільне виховання, 2012. №8.

10. Турчаненко Т. Соціальна невпевненість дітей: шляхи подолання. Дошкільне виховання, 2011. №6.

11. Якименко Л. Дитина в колективі однолітків. Дошкільне виховання, 2012. №6.

## **Розумове виховання дітей дошкільного віку**

1. Гавриш Н. Навчально-пізнавальна діяльність: сучасні підходи. Дошкільне виховання, 2012. №11
2. Зайцева Л. Пізнаємо довкілля разом. Дошкільне виховання, 2012. №8.
3. Каплуновська О. Коли, чому та як навчати грамоти дошкільнят. Дошкільне виховання, 2016. № 10
4. Кондратець І., Левківська Г. Вчимо розуміти мову світу. Діалоги в природі. Дошкільне виховання, 2015. №3.
5. Крутій К. Шестирічні в садку: розвиваємо чи приймаємо на зберігання? Дошкільне виховання, 2016. №7.
6. Курчатова А., Медведєва С. Скоро до школи. Дошкільне виховання, 2012. №8.
7. Сухопарова І. Пізнати світ серцем і розумом. Дошкільне виховання, 2012. №5.
8. Поніманська Т. Гуманізація освіти – ознака її якості. Дошкільне виховання, 2016. №9

## **Виховання дітей у грі. Іграшка.**

1. Бурова А. Організація ігрової діяльності дітей: роль вихователя-методиста. Дошкільне виховання, 2011. №8.
2. Демченко І. Пальчики грають – діток розважають. Палітра педагога, 2016. №4.
3. Дяченко А., Мидловець Л. Вправні пальчики. Дошкільне виховання, 2011. №4.
4. Карасьова К. Формуємо ціннісні орієнтири у грі. Дошкільне виховання, 2015. №2
5. Коваленко А. Гра – ключ до пізнання. Дошкільне виховання, 2015. № 5
6. Остапенко Г. Цікаві та небезпечні знахідки. Дошкільне виховання, 2015. №11
7. Седунова А. Розвиваємо мовлення у грі. Дошкільне виховання, 2011. №9.

8. Фетісова С. Кульки-ігрульки. Дидактичні мовленнєві ігри-вправи. Дошкільне виховання, 2011. №3.

#### **Естетичне виховання дітей дошкільного віку**

1. Гросул Т. Хай міцніє дерево родинне. Дошкільне виховання, 2015. № 12.
2. Єременко Л. Чудові іменини для кожної дитини. Дошкільне виховання, 2011. №12
3. Єременко Л. Святкуємо день народження в дитсадку. Дошкільне виховання, 2012. №6
4. Малько О. Від серця до серця. Дошкільне виховання, 2015. №8.
5. Пахальчук Н. Місточок до прекрасного. Дошкільне виховання, 2011. №5.
6. Пукальська І. Стежина літа. Дошкільне виховання, 2015. №5.

#### **Робота ЗДО з батьками**

1. Бахмутська І. Від знайомства – до плідної співпраці. Дошкільне виховання, 2016. №11
2. Курчатова А., Медведєва С. Скоро до школи. Дошкільне виховання, 2012. №8.
3. Лесик В., Тесленко О. Новий формат взаємодії з родинами. Дошкільне виховання, 2015. №3.
4. Неселєвська О., Шалда Н. Оптимізація взаємодії з батьками в умовах сьогодення. Палітра педагога, 2016. № 1
5. Смольникова Г. Метод проектів у роботі з батьками. Дошкільне виховання, 2015. № 1.
6. Чорноморець В. Дошкільний заклад очима батьків. Дошкільне виховання, 2011. №10.

## Інформаційні ресурси

1. Бавбюк С. М. Педагогічні умови фізичного виховання дітей дошкільного віку у взаємодії ДНЗ і сім'ї. URL: <http://www.nenc.gov.ua/doc/autoref/babuk.pdf>
2. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. URL: <http://priluki.biz/15/index.php/biblioteka?download=1:ponimanskat-i-doshkilna-pedahohika>
3. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
4. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
5. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <http://zakonS.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
6. Законодавство України / Офіційний веб-сайт Верховної ради України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
7. Нормативно-правова база дошкільної освіти / Офіційний веб-сайт Інституту інноваційних технологій і змісту освіти URL: <http://litzo.gov.ua/doshkilna-osvita/NormatyvNo-pravova-bazadoshkilNoji-osvity/>.
8. Пангелова Н.Є., Яхно Є.Г. Виховання патріотизму у дітей старшого дошкільного віку в процесі занять фізичною культурою. URL: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-11/08pneerc.pdf>
9. Рогальська І. П. Теоретико-методичні засади соціалізації особистості у дошкільному дитинстві. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-tolerantnosti-u-detey-starshego-doshkolnogo-vozrasta-v-usloviyah-raboty-doshkolnogo-obrazovatelnogo-uchrezhdeniya>

**4. Засоби діагностики успішності навчання:** індивідуальне і фронтальне опитування, оцінювання письмових завдань, дидактичне тестування, перевірка групових творчих завдань.

**5. Форма контролю:** залік, екзамен.